

Делу радее.

Божина
Агабагы Рзајева

БӨСТӨКАР АҒАБАЧЫ РЗАЕВА

Узун әсрлерден бери әсарәтде яшаян ве ялыз сосялист ингилабындан сонра хош кунлере чыхан азад Азербайчан гадындарындан йузлерче алим, неким, бөстөкар, мүнәндис етишмишдир ки, бу эли ве сәнәт адамларындан бири де Совет Азербайчанынын кенч, истедадлы бөстөкары АҒабачы Рзаевадыр.

1913 чи илде Бақыда чалғычы аиләсинде доғулан АҒабачы һәлә ушағлыг илләринден мусигини дәрин мәнәббәтлә севмиш, мөшпур тарзән олан бабасы Мирзә Фәрәһий мәнәрәтлә чалдығы лавалары мефтунлуғла динләмишдир. О 1934-чү илде Азербайчан Дөвләт мусиги мөктәбини дахил олуб Сәид Рүстәмөвун ве Мансур Мансурөвүкими көркөмли мусиги мütөхәссиселәринден дәрә алымышдыр. 1940-чы илде мусиги мөктәбини битирән АҒабачы Рзаева он илдир ки, һәмин мөктәбдә дәрә дейир. О бир мүддәт Азербайчан Радио Комитетинин халг чалғы алетләри оркестриндә чалмыш, Москва ве Ленинградда кечирилән фестивалларда иштирак этмишдир.

АҒабачы Рзаева илк әсәрини 1941 - чи илде, алман-фашист ишғалчыларына гаршы совет халғынын Бөйүк Вәтән Мүһарибәсинин гызғын кунләриндә ярадыр. Кенч бөстөкар һәлә "Вәтәнпәрвәрләр маршы" адлы илк әсәри илә диггәти чәлб этмишди. Бу марш чошгун гөһрәмәнлыг руһунда язылмышдыр.

Бу илк әсәрин газандығы мүнәффәғийәтдән руһланан бөстөкар АҒабачы Рзаева партия ве һөкүмәтимизин мусиги кадрлары үчүн яратдығы кениш имкәнлар сәйәсиндә, Азербайчан хал-

гынын бейүк бәстәкары Үсейир һачыбәйовун диггәтли гайғысы вә рәһбәрлийилә бири-биринин ардыңча малны, марш, суита, романс, ченки вә башга формаларда әсәрләр языр.

Көнч бәстәкар өз ярадычылығында Азәрбайҗан халг мусигисинин кезәл әһәһәләриндән вә бейүк рус халгынын зәнкин мусиги ирсиндән бачарыгла истифаде әдир. О өз әһәһәдәр, сәһими әсәрләриндә совет варлығынын кезәлликләрини, совет халгынын вәтәнпәрвәрлийини вә гәһрәманлығыны тәрәннүм әт-мәһә чалышыр.

Бейүк Вәтән муһарибәси илләриндә яздығы "Чәһһәһә", "Вәтән малнысы", "Кәзләйирәм, сәһкилим" кими әсәрләриндә халгымызны сәһимли Вәтәнә вә әзиз Сталине мәһәббәти, һүк-сәк вә һәһиб дуйғулары ифаде олунур.

"Кәзләйирәм, сәһкилим!" романсында әри вә я һиһанлысы чәһһәдә вуруһан фәдакар, һамуслу совет гадынларынын, гызларынын вә кәһһикәрин гәһрәман дөһушчүләрә сәдагәт вә мәһәббәти верилир.

Вәтән муһарибәси гәһәбәһизлә гуртардырдан сонра, еһи Сталин бәһиллийинин мисилсиз бир вәтәнпәрвәрликлә һәһәтә кәһирән совет халгынын гуручулуг вә ярадычылыг фәһалийәти Агабачы Рзаевая еһи әсәрләр яратмаг үчүн иһһам верир. Муа-сир мөвзу, әмәк һәһәти онун ярадычылығында үстүнлүк тәһкил әдир. Көнч бәстәкар "Яз һәһмәси", "Муған гыз", "Тарла дил-бәри", "Көнчлик малнысы", "Тохучу гыз" адлы сәһими малныла-рынны языр. Бу әсәрләрдә Азәрбайҗан халг мусигисинин бир

Зәһәрәр бундидир,

сыра гиймәтли хусусийһәтләри һисс әдилмәкдәдир. Ағабачы Рзаева өз әсәрләрини мүмкүн гәдәр халг руһуна уйғун бир мәзмунда, айдын бир шәкилдә язмаға чалышыр.

Бәстәкарын 1946 чы илдә язылмыш "Тарла дилбәри" адлы маһнысында Сосялист Әмәйи гәһрәманы кими күксәк бир ад алмыш пәмбәгчы гызларымызын фәдакәр әмәйи тәрәннүм әдилмишдир. Бу, ойнаг вә шән руһда сәсләнән бир маһныдыр.

Ағабачы Рзаева классик рус вә азербайҗан язычыларындан Пушкинин, Низаминин, Нәтаванын, Совет шаирләриндән Сәмәд Вургунун, Мәммәд Раһимин, дилбазинин шеирләри әсасында бир чох маһнылар да яратмышдыр. Бунлардан "Охума, кәзәл" "Гызыл Москва", "Кәнлүм", "Гәрәһфил" кими әсәрләри кәстәрмәк олар.

Даһи рус шаири Пушкинин сәзләри әсасында яранмыш вә шаирин анадан олмасынын 150 иллиһинә һәср әдилмиш "Охума, кәзәл" романы бәстәкарын ән яхшы әсәрләриндәндир.

Ағабачы Рзаеванын "Кәзләрин" адлы лирик маһнысы да өз дәрһи сәмимийһәтилә сечидир.

Халгларын бәйүк рәһбәри Иосиф Виссарионович Сталин йолдаһын анадан олмасынын шанлы 70 иллиһи мунасибәтилә Ағабачы Рзаева "Әзиз ата" адлы кәзәл маһнысыны языр. Бу маһны әлләр атасы Сталине үмум халг мәнәббәтинин инчә, аһәһкдар сәсләрдә ифадәсидир.

Азербайҗан Әдләр Академиясынын
әлми ишчиси

Әминә ӘЛДАРОВА